

NTNU

Det skapende universitet

Differensiallikninger **Forelesning i Matematikk 1 TMA4100**

Hans Jakob Rivertz
Institutt for matematiske fag
18. november 2011

Kapittel 15.3.

Anvendelser

NTNU

Det skapende universitet

Relativ vekstrate

Eksempel (Befolkningsvekst)

Vi har allerede sett på likningen

$$\frac{dP}{dt} = k \cdot P$$

denne har løsning $P(t) = P_0 e^{k \cdot t}$

Definisjon

Størrelsen k i likningen over

$$k = \frac{dP/dt}{P}$$

kalles for **relativ vekstrate**.

NTNU

Det skapende universitet

Fallskjermhopper i frittfall

Problem

En fallskjermhopper påvirkes av

- 1 Tyngdekraften $g \approx 10 \text{ m/s}^2$
- 2 Luftmotstand $L \approx -0,004 v^2$

Modell:

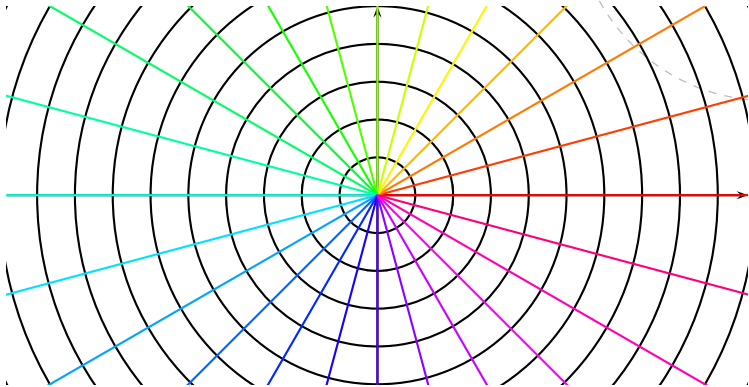
$$\frac{dv}{dt} = 10 - 0,004 v^2, \quad v(0) = 0$$

NTNU

Det skapende universitet

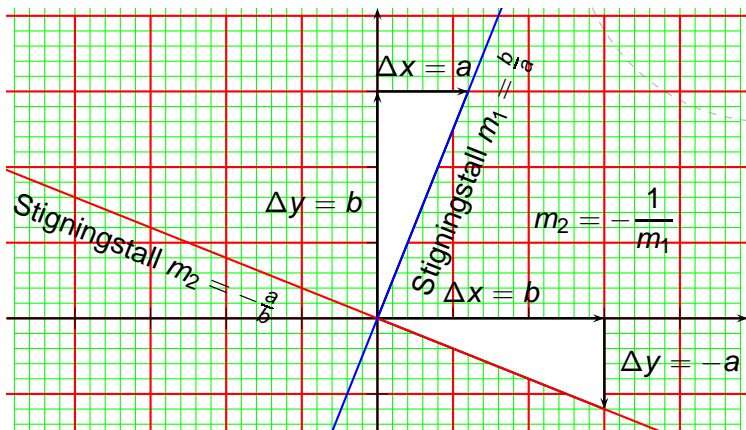
Ortogonalale baner

NTNU

Det skapende universitet

Ortogonale baners tangenter

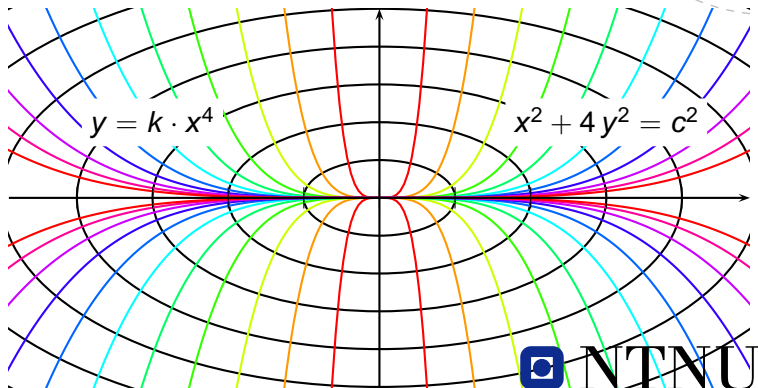
NTNU

Det skapende universitet

Ortogonale baner til ellipser

Problem

Hva er de ortogonale banene til ellipsene i figuren?

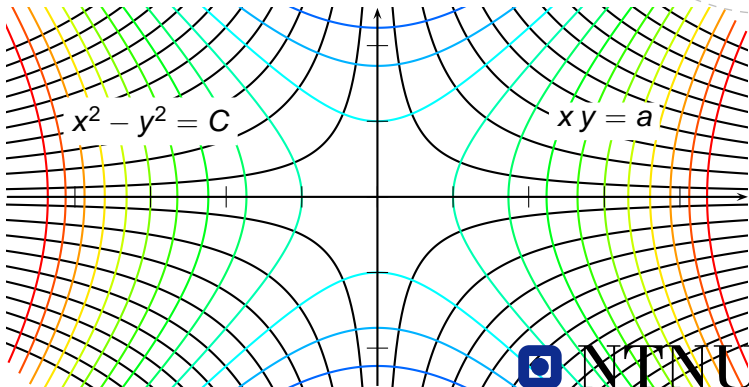
NTNU

Det skapende universitet

Ortogonale baner til hyperbler

Problem

Hva er de ortogonale banene til hyperblene i figuren?

Kapittel 15.4.

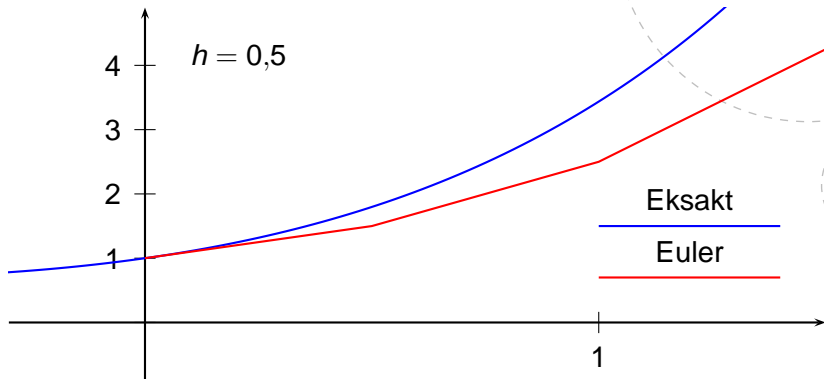
Eulers metode

NTNU

Det skapende universitet

Eulers metode for $y' = x + y$

Figur: Eulers metode på $y' = x + y$, $y(0) = 1$

NTNU

Det skapende universitet

Eulers metode (Tilnærming skjer ved rette linjer.)

- Vi benytter oss av ideen fra retningsfelt.
- Likning

$$y' = f(x, y).$$

- Vi vil finne løsingen med startvedi $y(x_0) = y_0$
- Finner verdiene i punktene $x_i = x_0 + i \cdot h, i = 0, 1, 2, \dots, n$
- h kalles **steglengde**
- Starter med $y = y_0$
- Fortsetter med $y_{k+1} = y_k + h \cdot f(x_k, y_k)$

NTNU

Det skapende universitet

Eulers metode

$$x_{n+1} = x_n + h$$

$$y_{n+1} = y_n + h \cdot f(x_n, y_n)$$

NTNU

Det skapende universitet

Eksempel. Eulers metode for $y' = x + y$, $y(0) = 1$

$$h = 0,2$$

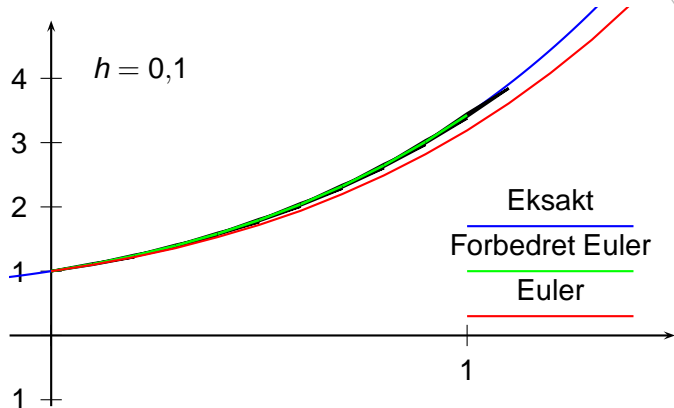
n	x_n	y_n	$f(x_n, y_n) = x_n + y_n$
0	0,0000	1,0000	1,0000
1	0,2000	1,2000	1,4000
2	0,4000	1,4800	1,8800
3	0,6000	1,8560	2,4560
4	0,8000	2,3472	3,1472
5	1,0000	2,9766	3,9766

NTNU

Det skapende universitet

Eulers forbedrede metode for $y' = x + y$

Figur: Eulers forbedrede metode på $y' = x + y, y(0) = 1$

NTNU

Det skapende universitet

Eulers forbedrede metode

$$x_{n+1} = x_n + h$$

$$z_{n+1} = y_n + h \cdot f(x_n, y_n)$$

$$y_{n+1} = y_n + h \cdot \left(\frac{f(x_n, y_n) + f(x_{n+1}, z_{n+1})}{2} \right)$$

NTNU

Det skapende universitet

Kapittel 15.5.

Grafisk løsning av autonome likninger

Autonom differensiallikning

$$\frac{dy}{dx} = F(y)$$

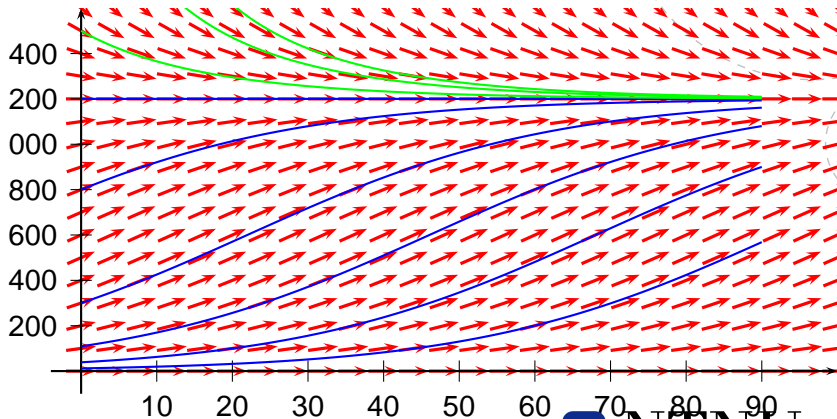

NTNU

Det skapende universitet

Retningsvektorfelt logistisk modell

$$\frac{dP}{dt} = 0.05P(1 - P/1200)$$

Figur: Retningsfelt med skisse av løsningskurvene